

Rozvod - Portugalsko

 Upozorňujeme, že výchozí [Pt](#) verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.

OBSAH

- 1 Jaké jsou podmínky pro dosažení rozvodu?
- 2 Jaké jsou důvody k rozvodu?
- 3 Jaké jsou právní důsledky rozvodu s ohledem na:
  - 3.1 osobní vztahy mezi manželi (například užívání příjmení)
  - 3.2 rozdělení jmění manželů
  - 3.3 nezletilé děti manželů
  - 3.4 vyživovací povinnosti vůči druhému z manželů?
- 4 Co se v praxi rozumí právním pojmem „rozlučka“?
- 5 Jaké jsou podmínky rozlučky?
- 6 Jaké jsou právní důsledky rozlučky?
- 7 Co se v praxi rozumí pojmem „prohlášení manželství za neplatné“?
- 8 Jaké jsou podmínky pro prohlášení manželství za neplatné?
- 9 Jaké jsou právní důsledky prohlášení manželství za neplatné?
- 10 Existují alternativní mimosoudní prostředky umožňující řešit otázky týkající se rozvodu bez nutnosti obracet se na soud?
- 11 Kam mám podat svůj návrh na rozvod/rozlučku osob/prohlášení manželství za neplatné? Jaké náležitosti musí být splněny a jaké dokumenty by měly být přiloženy k žádosti?
- 12 Je možno získat právní pomoc na pokrytí nákladů spojených s řízením?
- 13 Je možné podat proti rozhodnutí o rozvodu manželství/rozlučky/prohlášení manželství za neplatné opravný prostředek?
- 14 Co musím udělat pro to, aby rozhodnutí o rozvodu/rozlučky/prohlášení manželství za neplatné, které vynesl soud v jiném členském státě, bylo uznáno v tomto členském státě?
- 15 Na který soud bych se měl obrátit, pokud chci rozporovat uznání rozhodnutí o rozvodu/rozlučky/zrušení manželství vyneslému v jiném členském státě? Jaké řízení se v těchto případech použije?
- 16 Právo, kterého státu se použije na rozvodové řízení mezi manželi, kteří nežijí v tomto členském státu nebo kteří mají rozdílná státní občanství?

1 Jaké jsou podmínky pro dosažení rozvodu?

V Portugalsku je rozvod možný buď na základě vzájemné dohody, nebo v rámci soudního sporného řízení.

První možnost vyžaduje souhlas obou manželů se zánikem manželství, jakož i ve věcech poskytování výživného tomu z manželů, který je potřebuje, výkonu rodičovské odpovědnosti vůči nezletilým dětem a užívání rodinného obydlí.

V případě rozvodu sporného podává návrh na zahájení řízení jeden z manželů proti druhému, přičemž se vychází z právně stanovených skutečností a dalších skutečností, které nezávisle na vině připisované manželům dokazují trvalý rozvrat manželství.

2 Jaké jsou důvody k rozvodu?

V případě rozvodu na základě vzájemné dohody nemusí manželé svůj návrh odůvodňovat.

Důvody sporného rozvodu jsou tyto:

- a) faktická rozluka manželů nepřetržitě po dobu jednoho roku, čímž se rozumí neexistence společného života manželů, přičemž jeden nebo oba z manželů nemají v úmyslu společné soužití obnovit;
- b) změna duševního stavu druhého manžela, která trvá déle než jeden rok a svou závažností ohrožuje společný život;
- c) nepřítomnost, během níž o sobě nepřítomný nejméně jeden rok nepodal žádné informace;
- d) jakékoli další skutečnosti, které nezávisle na vině připisované manželům dokazují trvalý rozvrat manželství.

3 Jaké jsou právní důsledky rozvodu s ohledem na:

3.1 osobní vztahy mezi manželi (například užívání příjmení)

Manželství rozvodem zaniká a právně má rozvod stejný účinek jako zánik manželství následkem smrti, kromě výjimek stanovených zákonem.

Účinky rozvodu nastávají v okamžiku nabytí právní moci rozsudku v dané věci, avšak v případě majetkových poměrů mezi manželi se zpětnou účinností ke dni, kdy byl podán návrh na rozvod.

Je-li v průběhu řízení prokázána faktická rozluka manželů, může kterýkoli z nich požádat, aby účinky rozvodu nastaly zpětně od okamžiku rozluky, který je stanoven v rozsudku.

I navzdory rozvodu si jeden z manželů může ponechat příjmení druhého, která přijal, pokud s tím druhý manžel souhlasí nebo pokud to soud s ohledem na uvedené důvody povolí. Souhlas může bývalý manžel vyjádřit prostřednictvím notářského zápisu, písemnosti vyhotovené před soudem (písemným záznamem během řízení, ve kterém se vyjadřuje vůle jedné ze stran) nebo prohlášením před matrikářem. Žalobu domáhající se soudního souhlasu s užíváním příjmení bývalého manžela je možné podat v rámci rozvodového řízení nebo během samostatného řízení, a to i po vynesení rozsudku, kterým se manželství prohlašuje za rozvedené.

3.2 rozdělení jmění manželů

V případě rozvodu nemůže žádný z manželů obdržet více, než by dostal, kdyby bylo manželství uzavřeno s bezpodílovým spoluvlastnictvím nabytého majetku.

Každý z manželů ztrácí všechny výhody, které získal nebo má získat od druhého manžela nebo od třetí strany v souvislosti s manželstvím nebo s ohledem na stav manželský, ať už je získal před uzavřením manželství nebo po něm. Dárce může určit, že výhody případnou ve prospěch dětí, které se z manželství narodily.

Účinky rozvodu nastávají v okamžiku nabytí právní moci rozsudku v dané věci, avšak v případě majetkových poměrů mezi manželi se zpětnou účinností ke dni, kdy byl podán návrh na rozvod.

Je-li v průběhu řízení prokázána faktická rozluka manželů, může kterýkoli z nich požádat, aby účinky rozvodu nastaly zpětně od okamžiku rozluky, který je stanoven v rozsudku.

Soud může rozhodnout o užívání rodinného obydlí jedním z manželů na jeho žádost zřízením nájmu k nemovitosti, ať už je tato nemovitost společným majetkem manželů nebo je jejím vlastníkem druhý z manželů, přičemž zohlední zejména potřeby obou manželů a zájmy jejich dětí. Tento nájem se řídí pravidly nájmu bytových prostorů, ale soud může po vyslechnutí manželů stanovit podmínky nájemní smlouvy a může rozhodnout o ukončení nájmu na žádost vlastníka nemovitosti, pokud by to příslušné okolnosti odůvodňovaly. Tato pravidla stanovená buď na základě společné dohody manželů, nebo rozhodnutím soudu lze změnit podle obecných podmínek platných pro nesporné řízení.

3.3 nezletilé děti manželů

V případě rozvodu, soudní rozluky osob a rozdělení majetku, neexistence a neplatnosti manželství se vztahy k dětem, výživné na děti a způsob jeho úhrady řídí dohodou rodičů, kterou musí schválit soud (nebo matrikář, v případě řízení ve věci rozluky a rozvodu na základě vzájemné dohody).

Nedojde-li k dohodě, rozhodne soud vždy v souladu se zájmy nezletilého, včetně zájmu o to, aby si nezletilý udržel velmi blízký vztah k oběma rodičům, a podpoří a schválí dohody nebo přijme rozhodnutí, které podpoří široké možnosti kontaktu s oběma rodiči a sdílení odpovědnosti mezi nimi, přičemž péče o nezletilého může být svěřena kterémukoli z rodičů, třetí straně nebo výchovnému či opatrovnickému zařízení.

Hledáte-li další informace o dané problematice, navštivte tuto internetovou stránku: „Rodičovská odpovědnost“

3.4 vyživovací povinnosti vůči druhému z manželů?

Oba manželé musí být po rozvodu schopni hradit své životní náklady. Kterýkoli z manželů má právo na výživné, neohledně na typ rozvodu. Právo na výživné lze odepřít v zájmu spravedlnosti, existují-li pro to zjevné důvody.

Při určování výše výživného musí soud přihlídnout k délce manželství, příspěví do rozpočtu domácnosti, věku a zdravotnímu stavu manželů, jejich odborné kvalifikaci a možnosti zaměstnání, době, kterou případně musí věnovat výchově společných dětí, jejich výdělům a příjmům, a obecně ke všem okolnostem, které ovlivňují potřeby toho z manželů, který pobírá výživné, a s ohledem na možnosti plátce výživného.

Soud musí upřednostnit vyživovací povinnosti vůči dítěti manžela povinného před vyživovacími povinnostmi vůči bývalému manželovi vyplývajícími z rozvodu.

Manžel oprávněný z výživného nemůže nárokovat zachování životní úrovně, jaké požíval ve svazku manželském.

Hledáte-li podrobnější informace o dané problematice, navštivte tuto internetovou stránku: „Výživné“.

4 Co se v praxi rozumí právním pojmem „rozluka“?

Soudní rozluka osob a rozdělení majetku neruší manželský svazek, ale končí jimi povinnost spolužití a podpory, aniž je však dotčen nárok na výživné.

Pokud jde o majetek, má rozluka stejné důsledky, jaké by mělo zrušení manželství.

Soudní rozluka osob a rozdělení majetku končí buď smířením manželů, nebo zrušením manželství.

5 Jaké jsou podmínky rozluky?

Důvody soudní rozluky osob a rozdělení majetku na základě sporného soudního řízení nebo vzájemné dohody se uplatní obdobně jako v případě rozvodu sporného.

6 Jaké jsou právní důsledky rozluky?

Jak je uvedeno v odpovědi na otázku č. 4, soudní rozlukou osob a rozdělením majetku zanikají povinnosti spolužití a podpory, aniž je dotčen nárok na výživné, přičemž, pokud jde o majetek, jsou důsledky rozluky stejné jako v případě zrušení manželství.

Ustanovení týkající se rozvodu se použijí obdobně na soudní rozluku osob a rozdělení majetku.

Soudní rozluka osob a rozdělení majetku se mohou změnit v rozvod, i když nejsou nutnou podmínkou ani součástí rozvodového řízení.

Po uplynutí jednoho roku nabytí právní moci rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o soudní rozluce osob a rozdělení majetku (na základě sporného soudního řízení nebo vzájemné dohody), aniž se manželé smířili, může kterýkoli z manželů požádat o to, aby rozluka byla změněna v rozvod. Pokud o takovou změnu požádají oba manželé, není nutné, aby uběhla uvedená lhůta a rozsudek je vynesena okamžitě.

Jestliže o změnu žádá jeden z manželů, je druhému manželovi osobně, případně prostřednictvím právního zástupce, sděleno, aby do 15 dnů podal odvolání, a to pouze z důvodu smíření manželů. Po předložení důkazů rozhodne soudce o odvolání ve lhůtě 15 dnů.

O změnu soudní rozluky osob a rozdělení majetku lze rovněž požádat na jakémkoli matričním úřadu. Návrh musí být podán na matričním úřadu s uvedením skutkových a právních okolností, musí obsahovat důkazy a písemné doklady.

Odpůrce je vyzván, aby ve lhůtě 15 dnů podal odvolání s uvedením důkazů a poskytl písemné doklady.

Není-li podáno odvolání a má-li se za to, že skutečnosti uvedené navrhovatelem jsou nesporné, matrikář ověří, zda jsou splněny všechny právní požadavky, a návrhu vyhoví.

Je-li podáno odvolání, matrikář navrhne pokus o smíření, který se uskuteční ve lhůtě 15 dnů a může nařídit provedení právních úkonů a dokazování skutečností nezbytných k ověření právních požadavků.

V případě, že se odpůrce odvolal a je-li dohoda považována za nemožnou, je stranám řízení oznámeno, aby ve lhůtě osmi dnů učinily prohlášení a navrhly nové důkazy. Věc je poté postoupena soudu prvního stupně s místní příslušností pro obvod, do něhož patří daný matriční úřad.

Po postoupení věci soudu nařídí soudce dokazování a stanoví termín soudního jednání.

7 Co se v praxi rozumí pojmem „prohlášení manželství za neplatné“?

„Prohlášení manželství za neplatné“ znamená zánik právních účinků manželství z důvodu závažné vady manželství.

8 Jaké jsou podmínky pro prohlášení manželství za neplatné?

Manželství lze prohlásit za neplatné, bylo-li uzavřeno:

- a) při existenci překážky (absolutní nebo relativní);
- b) proti vůli nebo z vůle stížené vadou či vůle z donucení na straně jednoho nebo obou snoubenců;
- c) bez přítomnosti svědků, pokud se jejich přítomnost ze zákona vyžaduje.

Absolutní překážkou uzavření manželství je:

- a) věk nižší než 16 let;
- b) zjevná slabomyslnost (i během období přičetnosti) a omezení nebo zbavení svéprávnosti z důvodu duševní poruchy;
- c) předcházející nezrušené manželství, uzavřené církevním nebo občanským sňatkem, i když příslušné rozhodnutí nebylo zapsáno v matrice.

Relativní překážkou uzavření manželství je:

- a) sňatek s osobami příbuznými v přímé linii;
- b) sňatek s osobami příbuznými ve 2. stupni pobočné linie;
- c) nepokrevní příbuzenství v přímé linii;
- d) předchozí odsouzení jednoho z manželů coby pachatele nebo spolupachatele úmyslné, byť i nedokonané, vraždy manžela či manželky druhého z manželů.

Manželství je možné prohlásit za neplatné pro nedostatek vůle:

- a) pokud v okamžiku uzavření manželství si jeden ze snoubenců nebyl vědom svého konání z důvodu náhodné neschopnosti nebo z jiných důvodů;
- b) pokud byl jeden ze snoubenců uveden v omyl ohledně fyzické totožnosti druhé strany;
- c) pokud vyjádření vůle bylo vynuceno vydíráním nebo fyzickým nátlakem;
- d) pokud bylo předstíráno.

Vada oslabující vůli je pro účinky neplatnosti relevantní pouze v případě, kdy je spojená se základními osobními kvalitami druhého manžela, a je prokázáno, že bez ní by manželství nebylo reálně uzavřeno.

Manželství uzavřené z důvodu morálních výhrůžek lze prohlásit za neplatné, pokud je jednomu ze snoubenců vážně a protiprávně vyhrožováno a jeho strach z možných následků je oprávněný.

Případ, kdy osoba donutí snoubence k projevu vůle pod slibem, že jej ochrání před případnou újmou nebo újmou způsobenou jinou osobou, je protiprávní výhrůžkou.

Vyjádření vůle během úkonu uzavírání manželství zakládá domněnku, že snoubenec si nejen že přeje manželství uzavřít, ale že jeho souhlas není stížen vadou spočívající v omylu či nátlaku.

9 Jaké jsou právní důsledky prohlášení manželství za neplatné?

Prohlášení manželství, které bylo uzavřeno formou civilního sňatku v dobré víře obou manželů, za neplatné nabývá účinku mezi manželi a pro třetí strany nabytím právní moci a vykonatelností příslušného rozsudku.

Pokud sňatek uzavřel v dobré víře pouze jeden z manželů, pouze tento z nich se může dožadovat výhod rodinného stavu a popřít nároky třetích stran, pokud se jedná o pouhé posouzení vztahu mezi manželi.

Jednání snoubence, který uzavřel manželství v omluvitelné neznalosti vady nebo jehož vyjádření souhlasu trpělo vadou spočívající ve fyzickém či duševním nátlaku, v důsledku čehož bylo manželství prohlášeno za neexistující nebo za neplatné, se považuje za jednání v dobré víře.

Vnitrostátním soudům přísluší, aby výlučně rozhodovaly o soudním výkladu obsahu pojmu dobré víry. Vychází se z domněnky, že manželé jednájí v dobré víře.

Je-li manželství prohlášeno za nulitní nebo za neplatné, zachovává si právo na výživné po vynesení nebo potvrzení pravomocného rozsudku snoubenec jednající v dobré víře.

10 Existují alternativní mimosoudní prostředky umožňující řešit otázky týkající se rozvodu bez nutnosti obracet se na soud?

Matriční úřad nebo soud musí před zahájením rozvodového řízení informovat manžele o existenci a účelu služeb poskytovaných v oblasti rodinné mediace.

Rodinná mediace je mimosoudní způsob řešení sporů vyplývajících z rodinných vztahů, kdy se strany prostřednictvím osobní a přímé účasti a za pomoci mediátora sporu snaží dosáhnout dohody.

Využití tohoto alternativního způsobu může vyřešit spory vyplývající z úpravy výkonu rodičovské odpovědnosti, rozvodu a soudní rozluky osob a rozdělení majetku, změny soudní rozluky osob a rozdělení majetku v rozvod, smíření odloučených manželů, přiznání a změny prozatímního nebo konečného výživného, přidělení rodinného obydlí, odepření práva užívat příjmení druhého manžela a povolení užívání příjmení bývalého manžela.

Rodinný mediátor je odborník pověřený ministerstvem spravedlnosti, který vede jednání stran sporu nezávislým a nestranným způsobem, a snaží se jim tak pomoci k tomu, aby dosáhly dohody.

O rozvod na základě vzájemné dohody lze požádat na matričním úřadu, kromě situací, kdy se k němu dospěje dohodou uzavřenou během řízení ve věci rozvodu sporného, a pokud je k návrhu na rozvod na základě vzájemné dohody připojen seznam upřesňující společný majetek manželů, dohoda o využití rodinného obydlí, dohoda ohledně poskytování výživného manželovi, který jej potřebuje, a osvědčení soudního rozhodnutí, kterým se řídí výkon rodičovské odpovědnosti nebo dohoda ohledně výkonu rodičovské odpovědnosti, pokud jde o nezletilé děti a pokud v dané věci nebylo dříve soudně rozhodnuto.

11 Kam mám podat svůj návrh na rozvod/rozluky osob/prohlášení manželství za neplatné? Jaké náležitosti musí být splněny a jaké dokumenty by měly být přiloženy k žádosti?

Rozluka a rozvod na základě vzájemné dohody

Návrh na rozluky a rozvod dohodou podávají oba manželé na základě vzájemné dohody na matričním úřadu. K návrhu musí být přiloženy tyto dokumenty:

- a) seznam upřesňující společný majetek manželů s uvedením příslušné hodnoty, nebo v případě, že se manželé rozhodli pro rozdělení dotčeného majetku, dohoda o rozdělení tohoto majetku nebo žádost o její vyhotovení;
- b) osvědčení soudního rozhodnutí, kterým se řídí výkon rodičovské odpovědnosti nebo dohoda ohledně výkonu rodičovské odpovědnosti, pokud jde o nezletilé děti a pokud v dané věci nebylo dříve soudně rozhodnuto;
- c) dohoda ohledně poskytování výživného manželovi, který jej potřebuje;
- d) dohoda o využití rodinného obydlí;
- e) doklad o předmanželské smlouvě, byla-li tato uzavřena.

Není-li v předložených dokumentech stanoveno jinak, rozumí se, že dohody platí jak pro dobu řízení, tak i po dobu následující.

Řízení ve věci soudní rozluky osob a rozdělení majetku nebo rozvodu na základě vzájemné dohody je zahájeno podáním návrhu podepsaného oběma manželi nebo jejich zástupci u jakéhokoli matričního úřadu. Návrh se podává společně s výše uvedenými dokumenty a oddacím listem.

Na základě obdrženého návrhu pozve matrikář manžele na schůzku, během níž ověří, že jsou splněny právní předpoklady. Na této schůzce informuje manžele o existenci služeb poskytovaných v oblasti rodinné mediace; pokud manželé trvají na rozvodu, jsou posouzeny předložené dohody a v případě, že nechrání dostatečně zájmy jednoho z nich nebo dětí, jsou manželé vyzváni, aby tyto dohody pozměnili, přičemž může být nařízeno provedení právních úkonů a dokazování. Jsou-li splněny právní požadavky a dodrženy výše uvedené postupy, matrikář návrhu vyhoví.

Po předložení dohody o výkonu rodičovské odpovědnosti ve vztahu k nezletilým dětem je řízení postoupeno státnímu zastupitelství u soudu prvního stupně s věcnou příslušností v obvodu, v němž se nachází matriční úřad, tak, aby státní zastupitelství mohlo o této dohodě rozhodnout ve lhůtě 30 dnů.

Je-li státní zastupitelství toho názoru, že uvedená dohoda nechrání dostatečně zájmy nezletilých dětí, mohou žadatelé tuto dohodu buď příslušně změnit, nebo předložit dohodu novou. Ve druhém případě se dohoda znovu předkládá státnímu zastupitelství. Je-li státní zastupitelství toho názoru, že uvedená dohoda náležitě chrání zájmy nezletilých dětí nebo pokud manželé dohodu pozměnili podle návrhů státního zastupitelství, vydá se rozhodnutí o rozvodu.

Pokud žadatelé nesouhlasí se změnami navrženými státním zastupitelstvím a trvají na svém úmyslu se rozvést a/nebo pokud předložené dohody nechrání dostatečně zájmy jednoho z manželů, nebude návrh schválen a rozvodové řízení bude postoupeno soudu příslušnému pro obvod, v němž se nachází daný matriční úřad.

Po postoupení věci soudce posoudí dohody, které manželé předložili, a nechrání-li dostatečně zájmy jednoho z nich nebo jejich dětí, vyzve je, aby je změnili.

Soudce stanoví právní následky rozvodu v záležitostech, v nichž manželé neprovedli změnu, nebo pokud některá z dohod nedostatečně chrání zájmy jednoho z nich, může za tímto účelem a za účelem posouzení předložených dohod nařídit provedení právních úkonů a případně dokazování. Soudce by měl při stanovování následků rozvodu vést strany sporu k dosažení dohody a rovněž by měl uvedenou dohodu zohlednit.

Následně je rozhodnuto o rozvodu na základě vzájemné dohody, což je zaevidováno v příslušném rejstříku.

Návrh na rozluky osob a rozdělení majetku nebo rozvod na základě vzájemné dohody se podává u soudu tehdy, jestliže strany sporu k tomuto návrhu nepřipojí některou z výše uvedených dohod.

Po obdržení návrhu posoudí soudce dohody, které manželé předložili, a pokud některá z dohod nechrání dostatečně zájmy jednoho z nich nebo dětí, vyzve je k jejich změně. Soudce stanoví následky rozvodu v otázkách, na nichž se manželé neshodli, a může za tímto účelem a za účelem posouzení předložených dohod nařídit provedení právních úkonů a případně dokazování. Soudce by měl při stanovování následků rozvodu vést strany sporu k dosažení dohody a rovněž by měl uvedenou dohodu zohlednit. Následně je rozhodnuto o rozvodu na základě vzájemné dohody, což je zaevidováno v příslušném rejstříku.

Rozluka a rozvod sporný

Návrh na rozluky osob nebo rozvod v případě, že druhý manžel s rozvodem nesouhlasí, se předkládá soudu pro rodinu a nezletilé děti (Tribunal de Família e Menores), nebo pokud tento v místě neexistuje, místně příslušnému obvodnímu soudu. Místní příslušnost je dána místem bydliště nebo pobytu navrhovatele (osoba zahajující řízení).

Ustanovení týkající se rozvodu se použijí obdobně na soudní rozluky osob a rozdělení majetku.

Soudní rozluka osob a rozdělení majetku končí buď smířením manželů, nebo zánikem manželství.

Návrh na rozvod v případě, že druhý manžel s rozvodem nesouhlasí, může podat kterýkoli z manželů z důvodu faktického odloučení trvajících nepřetržitě po dobu jednoho roku, změny duševního stavu druhého manžela, která trvá déle než jeden rok a svou závažností ohrožuje společný život, z důvodu nepřítomnosti, během níž o sobě nepřítomný nejméně jeden rok nepodal žádné informace, a jakékoli další skutečnosti, které nezávisle na vině připisované manželům dokazují trvalý rozvrat manželství.

Poškozený manžel má právo požadovat náhradu újmy způsobené druhým manželem podle pravidel občanskoprávní odpovědnosti u běžných soudů.

Manžel, který podal návrh na rozvod z důvodu změny duševního stavu druhého manžela, musí tomuto nahradit nehmotnou újmu, která vznikne v důsledku zrušení manželství; a tento návrh se podává v průběhu rozvodového řízení.

Pokud se návrh na rozvod zakládá na změně duševního stavu druhého manžela, která trvá déle než jeden rok a svou závažností ohrožuje společný život, a na nepřítomnosti, během níž o sobě nepřítomný nejméně jeden rok nepodal žádné informace, může návrh na rozvod podat pouze manžel, který se dovolává změny duševního stavu nebo nepřítomnosti druhého manžela.

Pokud manžel, který může podat návrh na rozvod, je zbaven svéprávnosti, může tento krok uskutečnit jeho právní zástupce, se souhlasem komise pro sociálně-právní ochranu (conselho de família). Je-li právním zástupcem druhý manžel, může jménem tohoto nositele práva jednat a podat návrh na rozvod jakýkoli z jeho příbuzných v přímé linii až do 3. stupně pobočné linie, rovněž za předpokladu, že je dán souhlas komise pro sociálně-právní ochranu.

Právo na rozvod nepřechází na dědice z důvodu úmrtí osoby, avšak dědici mohou v právním úkonu navrhovatele pokračovat za účelem vyřešení majetkových poměrů majetku manželů, jestliže navrhovatel zemře v průběhu řízení; za stejným účelem může pokračovat v řízení proti dědicům odpůrce.

Na základě podaného návrhu, jsou-li splněny podmínky pro řízení, soudce určí datum pro pokus o smíření a navrhovatel i odpůrce jsou vyzváni, aby se osobně dostavili.

Jestliže je pokus o smíření neúspěšný, pokusí se soudce získat souhlas manželů s rozvodem na základě vzájemné dohody. Pokud takový souhlas získá nebo pokud se manželé v kterýkoli okamžik v průběhu řízení rozhodnou pro tento způsob rozvodu, bude rozvodové řízení probíhat obdobně jako řízení ve věci rozvodu manželství na základě vzájemné dohody.

Jestliže pokus soudce o získání příslušného souhlasu manželů s rozvodem nebo rozlukou na základě vzájemné dohody nebude úspěšný, pokusí se soudce dosáhnout dohody manželů o výživném a řízení výkonu rodičovské odpovědnosti. Případně se soudce rovněž pokusí dosáhnout dohody manželů o užívání rodinného obydlí po dobu, než je vynesena rozsudek.

Jsou-li splněny nezbytné předpoklady, mohou se manželé během pokusu o smíření nebo v kterýkoli okamžik v průběhu řízení dohodnout na rozvodu nebo rozluce na základě vzájemné dohody.

Chybí-li souhlas jedné ze stran nebo je-li smíření nemožné, nařídí soudce, aby odpůrce předložil vyjádření k návrhu ve lhůtě 30 dnů; společně s touto výzvou se odpůrci doručí kopie prvotního návrhu.

Jestliže se odpůrce nachází na neznámém místě, učiní se veškeré kroky stanovené procesním právem k zjištění místa jeho pobytu, a jestliže žádný z těchto kroků nebude úspěšný, bude jednání o smíření zrušeno a k návrhu na rozvod pomocí veřejného předvolání se odpůrce vyzve, aby předložil své vyjádření.

Po uplynutí lhůty pro předložení vyjádření k návrhu se postupuje stejně jako v rámci řádného řízení. Během tohoto řízení se určí předmět sporu a oznámí se rozsah dokazování. Součástí tohoto řízení je závěrečné jednání a dokazování. Řízení je ukončeno závěrečným slyšením a soudce následně ve lhůtě 30 dnů vynesou rozsudek.

O soudní rozluku osob a rozdělení majetku lze požádat formou protinávru, a to i v případech, že navrhovatel podal návrh na rozvod; jestliže navrhovatel podal návrh na rozluku osob a rozdělení majetku, může odpůrce podat protinávrh na rozvod. V takovýchto případech, je-li uznána oprávněnost návrhu a protinávru, by mělo být vyneseno rozhodnutí o rozvodu.

Prohlášení manželství za neplatné

Nelze se dovolávat neplatnosti manželství, ať k právním či jiným než právním účelům, dokud nebylo takto rozhodnuto v rozsudku vydaném na základě žaloby, která byla za tímto účelem podána.

Tato žaloba se podává soudu pro rodinu a nezletilé děti předložením prvotního žalobního návrhu, v němž jsou vymezeny strany sporu, uvedeny relevantní skutečnosti a uvedeno návrhové žádání.

Aktivní legitimace závisí na důvodech návrhu (*viz odpověď na otázku č. 8*).

Manžel nebo všichni jeho pokrevní příbuzní v přímé linii či v pobočné linii do čtvrtého stupně, jejich dědici, adoptivní rodiče manželů a státní zastupitelství jsou oprávněni podat žalobu na neplatnost manželství či v řízení o ní pokračovat z důvodu vady způsobující neplatnost. Žalobu mohou rovněž podat nebo v řízení o ní pokračovat poručník nebo opatrovník v případě nezletilých, omezení nebo zbavení svéprávnosti z důvodu duševní poruchy nebo první manžel osoby, která uzavře více souběžných sňatků.

O neplatnost z důvodu omylu mohou požádat sami manželé nebo jakákoli jiná osoba, která utrpěla z důvodu takového sňatku újmu. V jiných případech týkajících se neexistence souhlasu může žalobu na neplatnost manželství podat pouze manžel, na jehož straně se neexistence souhlasu vyskytla. Příbuzní takového manžela v přímé linii a jejich dědici nebo adoptivní rodiče však mohou být procesními nástupníky v řízení za uvedeného manžela, pakliže manžel v průběhu řízení zemře.

Žaloba na neplatnost manželství z důvodu vad vůle může být podána pouze manželem, který byl obětí omylu nebo nátlaku, avšak zemře-li v průběhu řízení, mohou být procesními nástupníky v řízení příbuzní takového manžela v přímé linii, jejich dědici nebo adoptivní rodiče.

Žaloba na neplatnost z důvodu vady týkající se svědků může být podána pouze státním zastupitelstvím.

Žaloba na neplatnost z důvodu vady způsobující neplatnost by měla být podána:

- a) v případě nezletilého, omezení nebo zbavení svéprávnosti z důvodu duševní poruchy nebo prokazatelné nepřičetnosti, pokud je podána nezpůsobilou osobou, do šesti měsíců od nabytí zletilosti, odpadnutí důvodu pro zbavení způsobilosti k právním úkonům nebo zbavení svéprávnosti nebo vyléčení duševní nemoci; pokud je podána jinou osobou do tří let od sňatku, avšak nikoli po nabytí zletilosti, odpadnutí nezpůsobilosti nebo vyléčení duševní nemoci;
- b) v případě odsuzujícího rozsudku za vraždu manžela jednoho ze snoubenců do tří let od uzavření sňatku;
- c) v ostatních případech v lhůtě šesti měsíců od zániku manželství.

Žalobu před prohlášením zániku manželství může podat pouze státní zastupitelství.

Žaloba na neplatnost manželství z důvodu existence dřívějšího zaniklého manželství nemůže být podána a ani nelze pokračovat v řízení, pokud je vedeno řízení o prohlášení neplatnosti nebo zrušení prvního manželství osoby, která se dopustila bigamie.

Žaloba na neplatnost z důvodu nedostatku vůle jedné nebo obou ze stran může být předložena pouze ve lhůtě tří let od uzavření manželství, nebo, pokud si žalující strana nebyla dané skutečnosti vědoma, ve lhůtě šesti měsíců od okamžiku, kdy se o této skutečnosti dozvěděla.

Oprávnění podat žalobu na neplatnost manželství z důvodu vady souhlasu bude promlčeno, nebude-li nárok uplatněn do šesti měsíců od odpadnutí důvodu, který nedostatek způsobil.

Žaloba na neplatnost manželství z důvodu vady týkající se svědků může být podána pouze ve lhůtě jednoho roku od uzavření sňatku.

K žalobnímu návrhu musí být přiložen oddací list nebo případně (je-li důvodem žádosti věk) rodný list dotčené strany.

Po uplynutí lhůty pro předložení vyjádření k žalobě se postupuje stejně jako v rámci řádného řízení.

Neplatnost manželství se považuje za zhojenou a manželství za platné od okamžiku jeho uzavření, pokud před nabytím právní moci konečného rozsudku o zrušení manželství dojde k některé z následujících skutečností:

- a) nezletilý ve věku nezpůsobilém k uzavření manželství potvrdí poté, co dosáhne zletilosti, svůj sňatek před matrikářem a dvěma svědky;
- b) pokud osoba, která je nesvéprávná nebo nezpůsobilá z důvodu duševní nemoci, potvrdí svůj sňatek podle podmínek uvedených v předcházejícím odstavci poté, co odpadly důvody její nezpůsobilosti nebo poté, co je osoba v případě duševní nemoci uznána po ověření soudního znalce za způsobilou;
- c) první manželství bigamisty je zrušeno nebo prohlášeno za neplatné;
- d) pokud byla vada týkající se nepřítomnosti svědků způsobena ospravedlnitelnými důvody, jako jsou například důvody uznávané matričním úřadem, za předpokladu, že neexistují pochybnosti o tom, že došlo k uzavření sňatku.

12 Je možno získat právní pomoc na pokrytí nákladů spojených s řízením?

Ano, režim právní pomoci se vztahuje na všechny soudy bez ohledu na formu řízení.

Další informace lze nalézt na stránkách věnovaných „právní pomoci“.

13 Je možné podat proti rozhodnutí o rozvodu manželství/rozluce/prohlášení manželství za neplatné opravný prostředek?

Ano, proti těmto žalobám je vždy možné podat odvolání.

14 Co musím udělat pro to, aby rozhodnutí o rozvodu/rozluce/prohlášení manželství za neplatné, které vynesl soud v jiném členském státě, bylo uznáno v tomto členském státě?

Pokud bylo dotyčné rozhodnutí vydáno v členském státě Evropské unie s výjimkou Dánska, je uznáváno v jiných členských státech podle nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003.

Pokud bylo rozhodnutí vydáno v Dánsku, uplatní se zvláštní režim přezkumu rozhodnutí cizího soudu.

V tomto řízení se předkládá dokument, který obsahuje rozhodnutí podléhající přezkumu, společně s návrhem, a odpůrce, který byl příslušně vyrozuměn, má lhůtu 15 dnů, aby se k návrhu vyjádřil. Navrhovatel může na toto vyjádření odpovědět ve lhůtě 10 dnů poté, co je o takovém vyjádření odpůrce vyrozuměn. Poté, co strany předložily veškerá svá vyjádření a byly provedeny základní procesní úkony, jsou veškeré písemnosti týkající se sporu zaslány stranám sporu a státnímu zastupitelství po dobu 15 dnů.

K potvrzení rozsudku je zapotřebí splnit následující skutečnosti:

- a) nesmí být pochybnosti ohledně pravosti dokumentu zachycujícího rozsudek nebo řádnosti rozhodnutí;
- b) rozsudek musí být pravomocný a vykonatelný podle práva země, v níž byl vydán;
- c) rozsudek musí být vynesena zahraničním soudem, který svou příslušnost uplatnil v souladu s právem, a nesmí se týkat věci, která spadá do výlučné příslušnosti portugalských soudů;
- d) nelze jej popřít z důvodu překážky projednávané či rozhodnuté věci, o které by rozhodoval portugalský soud, s výjimkou případů, v nichž bylo důvodem nemožnosti zahájit řízení právě řízení vedené u zahraničního soudu;
- e) žalovanému musí být žaloba řádně doručena podle práva země jeho původu a během řízení musí být dodržovány zásady obhajoby a rovného postavení stran;
- f) nesmí se jednat o rozhodnutí, jehož uznání by vyvolalo důsledky, které jsou zjevně neslučitelné se zásadami portugalského veřejného pořádku.

15 Na který soud bych se měl obrátit, pokud chci rozporovat uznání rozhodnutí o rozvodu/rozluce/zrušení manželství vynesnému v jiném členském státě? Jaké řízení se v těchto případech použije?

V případě členských států Evropské unie s výjimkou Dánska se žaloba o uznání rozsudku o rozvodu, právní rozluce nebo zrušení manželství z důvodu neplatnosti podává u soudu pro rodinu a nezletilé děti. Územní příslušnost soudu je určena podle vnitřních právních předpisů členského státu, v němž byla žádost o uznání předložena.

16 Právo, kterého státu se použije na rozvodové řízení mezi manželi, kteří nežijí v tomto členském státu nebo kteří mají rozdílná státní občanství?

Podle vnitrostátních kolizních norem se v případě rozvodu a právní rozlučky použije společné právo obou manželů. Pokud nemají stejnou státní příslušnost, použije se právo podle místa jejich obvyklé společné domácnosti; v případě neexistence takové místa, právo země, která má nejbližší vztah k rodinnému životu manželů.

Pokud se však použitelné právo změní během trvání manželství, jsou důvody pro rozlučku nebo rozvod dány pouze podle práva platného v okamžiku vzniku takových důvodů.

Užitečné odkazy

Další informace lze získat na těchto internetových stránkách:

- [Ministerstvo spravedlnosti](#)
- [Generální ředitelství pro politiku spravedlnosti](#)
- [Generální ředitelství pro výkon spravedlnosti](#)
- [Generální ředitelství pro sociální začlenění](#)
- [Úřad pro rejstříky a notářství](#)
- Kancelář pro alternativní řešení sporů
- [Nejvyšší soud](#)
- [Odvolací soud v Coimbře](#)
- [Odvolací soud v Evoře](#)
- [Odvolací soud v Lisabonu](#)
- [Odvolací soud v Portu](#)
- Odvolací soud v Guimarães
- [Úřední věstník](#)
- [Databáze právních dokumentů](#)

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento

dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Poslední aktualizace: 30/04/2018